

PŘEDMLUVA

Jsme zvyklí na poněkud jiná vyjádření věřících lidí o Bohu, konečně i my sami nazýváme Boha např. svým pevným přístavem, svou záštitou, nerozborným hradem, útočištěm a spásou. Tvrzení „Bůh je můj životní program“ je krásné, ale dosti odvážné a rozhodně neobvyklé. Neúnavná budovatelka a podporovatelka institutu domácího hospice Jana Sieberová však toto musela vyslovit. Pronikneme-li totiž do jednotlivých kapitol této její nové knížky, pak díky jednotlivým příběhům, lidským setkáním a právě v nich patrným životním etapám, navazujícím jedna na druhou, neubráníme se dojmu, že si svůj život neprogramuje ona sama, ale Ten, ve kterého uvěřila natolik, že se pro ni jen On životním programem stal.

Je zajímavé, že žádný člověk milující své blízké (znáte někoho, kdo by své blízké neměl rád?)

nemůže sám sebe, své vztahy k druhým lidem izolovat od Boha, jenž je původcem onoho nejušlechtlejšího mezosobního vztahu: lásky. Jana Sieberová se sžívá s Božím programem prakticky stále, denně. Je jí třeba zkušenosti při setkání s malou pacientkou, stejně tak i s mlčenlivými bosými karmelitkami. Vážným bodem Božího programu je bolestivý vánoční příběh, podobně i úmrtí maminky, bytosti pro každého z nás nejdražší, která si tolik přála, aby v okamžiku jejího přechodu do říše zemřelých byla s ní. Nebyla, nemohla být. S mnohými jinými byla.

Souznění ve službě se svými spolupracovníky, ale i se svými rodinnými příbuznými, svorně a společně dorůstajícími pro službu těm, kteří se sice blíží smrti a loučí se s námi, ale neztrácejí se nám, toto souznění není dosažitelné, leč modlitbou a vědomím, že jeden je pro druhého darem, nikoliv břemenem, a už vůbec ne konkurentem. Kristus Janě Sieberové nezatajuje sdělení o náročnosti životního jha a břemene spjatého s následováním, avšak nezamlčuje ani zmínku o tom,

že takové jho může být i sladké a lehké. Protože je Bůh jejím životním programem, své životní štěstí vidí v tom, že všichni ti, které se svými přáteli provází až před Jeho bránu, budou přijati a věčnou radost naleznou. Bůh je nekonečně milosrdný! Jsem si jist, že naše autorka Jana mně potvrdí oprávněnost milé poznámky, kterou mi kdosi před nedávnem sdělil: „Není známo, že by se někdo ze zemřelých vrátil zpět na zem, údajně do lepšího...“

*Mons. Jan Baxant
biskup litoměřický*

ÚVOD

Čtenáři mých předchozích knížek mi někdy píší či telefonují. Jeden takový telefonát se mi vryl do paměti: „Dobrý den, tak už píšete svou další knížku? Já jsem ty předchozí věnoval jako dárek svým přátelům. A už napjatě čekám na pokračování. A bude zase o smrti?“ V duchu jsem se usmála a odpověděla: „Chtěla bych zachytit příběh života jedné malé holčičky a dát nahlédnout do ticha a samoty poutních domů, kam celé dlouhé roky jezdím.“ „Mohl bych do těchto domů i já?“ vyzvídala dotyčný pán. „Jistě, tato místa jsou pro každého člověka, který se touží sejít s Bohem.“ „A bude tam také něco o domácím hospici?“ „Ano, bude: o charakteru naší služby a o hospicovém týmu.“ „Tak se budu těšit a dejte mi vědět, až knížka vyjde.“

Mám ráda les, který mám kousek od domu a kam chodím na delší procházky. Miluji jeho

vůni, ticho a mír. Nacházím v něm odpočinek a uvolnění od všech situací, které prožívám. Zním téměř všechny jeho cesty a cestičky. Mám za sebou další perný rok. Účastnila jsem se mnoha konferencí, seminářů, přednášek a besed, které se týkaly domácí hospicové péče. Diskutovala jsem se studenty na středních a vysokých školách i s lidmi v Senátu a v Poslanecké sněmovně. Najezdila jsem stovky kilometrů po celé naší vlasti.

Dotýkala jsem se bolestí našich pacientů, pomáhala nést smutek a zoufalství jejich rodin. Hluboce mne dojímají lidé, kteří hledají pomoc v době umírání a v důvěře se na mne obracejí. Slyším jejich pláč a vnímám jejich bolest. Snažím se těmto lidem pomoci zajistit profesionální péči a zároveň naslouchám všem okolnostem, které toto období provázejí. Tímto jsem zvána do stále nových vztahů a vpuštěna do životních příběhů mnoha lidí. Děkuji jim za důvěru, přátelství a lásku, kterou mi projevovali všemi možnými způsoby.

Raduji se z dalších bratrů a sester, kteří s odvahou zakládají službu domácích hospiců. I s nimi stojím na jejich startovací dráze. Stejně jako je tomu v životě, i domácí hospic musí projít všemi etapami, než začne poskytovat vlastní péči umírajícím lidem. Víím, že lidé potřebují podporu v době, kdy rozlišují toto povolání, dále při založení organizace, ve tvorbě pracovního týmu a při prvních doprovázeních. Každé období, které se mi podaří se zdravými i nemocnými lidmi zdolat, s sebou přináší velký vděk.

Ve všech těchto záležitostech mě hluboce zasáhla smrt mé maminky. Netušila jsem, že knížka bude i o ní a o společném prožívání posledních let jejího života. Nemám již žádného z rodičů a je to pro mne zcela nová realita. Přesto, že mám zkušenost s umíráním velkého množství lidí, nejsem odborníkem na smrt, ačkoliv si to mnozí myslí. Ze smrti mám velký respekt a vždy, když se s ní znovu setkám, mne zasáhne svou mocnou silou. Nikdo z nás dopředu neví, jak se bude chovat tváří v tvář smrti svých blíz-

kých či smrti své. Ve smrti se dotkneme své historie, svých kořenů. Tehdy můžeme procitnout a uzdravit se z mnoha skrytých bolestí a vnitřních zranění. Období umírání je obrazem našich vlastních mezilidských vztahů a pomoci druhému člověku dobře zemřít je velký lidský úkol.

MALÁ PACIENTKA

Jednoho dne odpoledne mne kontaktovala mladá žena s prosbou o pomoc pro svou nemocnou dcerušku. V půl roce věku u ní propukla těžká nemoc – kojenecká svalová atrofie. Podstoupila náročnou a dlouhou léčbu, která bohužel nevedla k vyléčení. Rodiče se po zvážení všech okolností rozhodli, že o dítě budou pečovat doma. Byli to mladí lékaři, které jsem vzdáleně znala. Krátce nato jsem poprvé odjela do rodiny. Dívka byla krásná a usměvavá a rošťácky reagovala na podněty od svého staršího brášky.

V mladé ženě tváři se odrážel dlouhý boj s vážnou nemocí. Neměla představu, co hospicová péče obnáší. Při našem prvním setkání mi vyprávěla o všech okolnostech těžké nemoci, o následné léčbě, o pobytech v nemocnici a o statečném boji děvčátka a celé rodiny. V srdci jsem se snažila zachytit význam všeho řečeného

a v nitru hledala cestu, jak být rodině nablízku. Vnímala jsem, že si přejí, pokud to zdravotní stav dítěte dovolí, žít svým vlastním způsobem života. Snažila jsem se nenarušovat intimitu těchto dní, týdnů a měsíců, ale byla jsem k dispozici vždy, když mne rodina požádala o pomoc.

Bylo nutné sledovat tělesné potřeby a projevy těžké nemoci. Děvčátko bylo částečně ochrnuté, s umělou výživou a v době propuštění z nemocnice mělo naordinované opiáty, jejichž dávky se postupně snižovaly. V jednom okamžiku bylo nutné zvážit použití ventilátoru. I toto jsme s maminkou probírali a řešili. Ventilátor přispěl ke kvalitnějšímu spánku. Dívinka prožila během tohoto období dvě vážné krize, které statečně zvládla. Modlila jsem se vroucně, abych žádným slovem či gestem rodině neublížila a reagovala na přicházející situace s otevřeným srdcem. Víím, že i zdánlivě povzbudivá slova mohou v těchto vypjatých situacích velmi ranit. Síla maminky byla obdivuhodná a rostla s každým novým dnem.

Když bylo dobře, rodiče jezdili s dětmi do přírody. Svými postoji mi ukazovali statečnost a lásku. Nemohla jsem odstranit utrpení, které všichni prožívali, ale mohla jsem jej pomáhat nést. Byla jsem rodině k dispozici, když bylo třeba řešit komplikace zdravotního stavu, vyplakat se nebo jen tak společně být.

Jednoho dne mi svěřili přání, že chtějí dcerce ukázat moře. Ta představa pro mě – vzhledem k vážnosti zdravotního stavu dítěte – nebyla úplně přijatelná. V srdci jsem ale cítila, že si opravdu všichni přejí cestu uskutečnit. A mně nepříslušelo celou situaci jakkoli hodnotit. Víím, že se na pobyt k moři všichni vroucně těšili a prakticky se připravovali.

Dívěnka zvládla cestu k moři, pobyt a návrat domů absolutně bez komplikací. Rodiče mi poslali pár fotek šťastné dcerky a syna. V jejich tvářích byla patrná silná láska a vděk, že všichni mohou být spolu. Jsem přesvědčena, že tato cesta byla pro ně velmi důležitá, až posvátná. Následující měsíc a půl života holčička prožívala

bez vážnějších komplikací. Odešla klidně a něžně jednoho sobotního rána.

Když jsem ji spatřila, viděla jsem pokojné a krásné dítě, které jako by spalo. Plakali jsme společně a loučili se s děvčátkem dlouho. Její bráška pohladil svou sestřičku po ručičce a zeptal se nás, proč je tak studená a kam vlastně teď půjde. Uplakané oči maminky se na mě podívaly se stejnou otázkou. „Je v nebi,“ tiše jsem odpověděla. A maminka k tomu dodala, že v nebi ji nic nebolí. „A nebe je tam nahoře, mami?“ „Ano,“ přikývla maminka. Nebe nám v té srdcervoucí chvíli přineslo naději a odkrylo další perspektivu života.

Bylo těžké odejít a rozloučit se. Otrásaly mnou prožívané emoce a jen těžko se mi odjíždělo domů. Po příjezdu jsem nebyla schopná nic dělat a z myšlenek mne vytrhl až zvuk telefonu. Rodiče děvčátka mi volali a vyjádřili potřebu společně u nás doma ještě nějaký ten čas pobýt. I já jsem toužila po jejich přítomnosti. Připravila jsem malé občerstvení a netrpělivě vyhlížela

z okna rodinu, která byla mému srdci tak blízká. Nemohlo to být ani jinak, vždyť jsme spolu prožili nejdůležitější okamžik lidského života, jeho završení.

Pevné objetí a naše slzy dokreslovaly tu odvěkou touhu lidského srdce po sjednocení a blízkosti v prožívaném smutku a silné bolesti. Byli jsme spolu a nesli tíhu z odchodu dcerky společně. Malý chlapec při našem rozhovoru zatím stavěl ze stavebnice pro svou rodinu nový dům. Byla to předzvěst nového života, který klíčil z tohoto chlapcova prostého gesta. V srdci jsem prožila opravdový a hluboký vděk za toto dítě, které se stalo darem nejen pro svou rodinu, ale pro celý náš svět. Děkuji této mimořádně silné a statečné rodině, že mi umožnila být po určitou dobu součástí svého života.

Nesmutněte

Ahoj, moji milí,

zdravím vás a jsem moc ráda, že jste dorazili se se mnou naposledy rozloučit. Nebyla jsem tu

s vámi sice moc dlouho, ale chci, abyste věděli, že mi s vámi bylo moc hezky. Narodila jsem se do báječné rodiny plné lásky, moji drazí rodiče pro mě dělali první poslední a můj bráška Honzík byl ten nejlepší brácha na světě. Byla s ním sranda, často mne muchloval a škádlil, ale také bránil. Trávili jsme všichni spolu spoustu času, jezdili na výlety, kempovat a rybařit, dokonce nás naši vzali i k moři.

Bohužel jsem bojovala každý den i noc po boku svých rodičů proti těžké nemoci a nutno říci, že jsem bojovala statečně. Už to vypadalo, že získávám nad nemocí převahu, když mě nečekaně ta zákeřná mrcha porazila.

Ale nesmutněte! Tady, kde teď jsem, je mi dobře. Bytí je tu pro mne snazší. Dýchám zlehka a běhám a tančím, co mi síly stačí. Jen vy mi tu chybíte. Mějte se hezky a nikdy prosím na mě nezapomeňte.